

Knud Chr. Schmidt:

Lystsejlad for motor og for sejl i 1916

Fra bygningskonstruktør Gorm Schmidt har vi lånt den følgende beretning, som er skrevet af hans far, Knud Chr. Schmidt. Den giver en charmerende skildring af to lystsejladser fra Fredericia, hvor fortællerens far var havnefoged.

Forord af forfatteren

Jeg er som Kystartillerist kommen til Salt-holm, er Maskinist ved Anlægger her. Stedet, hvor jeg er, hedder Barakkebatteryet.

Vi er om Bord på Motorbaaden EKS-PRES, ud af Tykningen dukker Saltholm frem, en ganske lav Strimmel Land med kun 3-4 høje Punkter. Vi kommer i Land paa Molen og gaar saa op til Bb., mit fremtidige Hjem. Nu er vi hen i Januar, og Vinteren har taget fat. Til Afveksling er det for en Gangs Skyld rigtig Vinter med Sne og Frost. Nu og da blæser det op. Vinden farer igennem Batteryet, rusker i de enkelte Træer her findes, den hylér i Lynaflederne, tager fat i Barakken, hvor Soldaterhjemmet findes, og river og slider i det, som skulde det rent tilintetgøres. Vinden gennemisner, trods Islændere og Kapper, Soldaterne, som gaar paa Vagt paa Molen, Ud-kigsstationen og ved Pigtraadsspærringerne; men i Maskinrummet er lunt at sidde og i de lange, lange Vinteraftener, mindes jeg Sommeren 1916. Jeg drømmer om solfyldte Dage paa det smukke blaanende Lil-

lebælt, om Sol der Staar op over Æbelø en stille fredfyldt Morgen, om munter Leg ved Skanserne paa Strib, naar Solen staar højt paa Himlen, om stille Aftener, hvor Strømmen fører os hjem til Fredericia, over Engene staar der Taage, Mosekonen brygger. Jeg mindes Dage, hvor man føler Blodet risle hurtigt gennem Aarerne, naar man tager Livtag med Stormen, naar Baaden lægger sig paa Siden, og man sidder med Skødet i Haanden klar til at kaste los. Det er Liv, haandgribelig Virkelighed, dette at føle Vinden tage fat i Sejlene og føre Baaden frem, saa Skumsprøjt staar for Boven og sender en hel Regn af blændende hvidt Vand ind over een. Atter mindes jeg Dage, hvor Regnen strømmer ned, gør Sejlene vaade, Dækket slibrigt og glat, saa man ikke kan staa paa det, Tovværket svulmer op, saa det ikke kan skære i Blokkene. Længselen efter Søen er for stærk, stilner Regnen blot af en Smule, er man straks parat. Skulde der dog ikke være en Chance for en Sejlur. Man længes, længes ud til Sejladsen over de toppede Bølger.

Jeg drømmer videre om Sejlture om Natten, hvor Maanen sender sine blege Straaler ned over den slumrende Jord.

Morilden straalér og funkler om Baaden, der drager en Sølvstribé efter sig, det lyser, straalér, funkler og skinner, det er eet Tryl-

leri, man føler sig draget mod disse Nætter, der er Indbegrebet af alt, hvad der er dejligst.

Jeg mindes ogsaa Nætter med Blæst og Regn, Nætter saa mørke, saa man kun utydeligt kan skimte Landet, man tror, at man er langt derfra og saa: "bums", staar man maaske paa Grund. Igennem Regnen ser man kun utydeligt Fyrene, ellers er der intet at se. Man maa have paa Følingen, hvordan der skal styres.

Det er disse dejlige Timer, disse herlige Dage og Nætter saa skønhedsfyldte, sanserberusende og dejlige er de, at jeg vil forsøge at skildre dem i denne Bog.

Første Del. Jeg mindes - - -

Længe havde der været talt om en Tur til Aarhus i Motorbaad, ja, et helt Aar før havde det været bestemt, at vi skulde af Sted; men der var kommet flere Forhindringer i Vejen, saa det maatte udsættes.

Nu var det Virkelighed, Turen stod for Døren, vi skulde af Sted, ud at nyde fem vidunderlige Dage i Baad, være vore egne Herrer, selv køkse, sove i Kahyt og rigtig nyde Livet og modtage de mange Oplevelser, som vi vare sikker paa, at Turen vilde bringe os. Det skulde blive en dejlig Mod-sætning til Arbejdet før Eksamen, som vi lige havde bestaaet.

Det var Tirsdag Formiddag d. 25. Juli 1916, at jeg gik ned i Høffners Motorbaad for at gøre den klar til den forestaaende Tur. Fra hans Hjem fik vi omsider baaret hans Bagage ned, og vi sejlede saa om i den store Havn, hvor vi hos mig hentede min Bagage. Ned med det hele i en Fart, saa kunde vi altid stuve til Side, nu gjaldt det

kun om at komme af Sted. Nu havde vi alt, intet var glemmt, kast los, sæt Skruen til og saa gled vi da ud af Havnen tilvinket et sidste Farvel af Høffners og mine Forældre.

Klokken var da 5 Minutter i 12. Da vi kom ud af Havnen, fik jeg Strømperne af og gik i Gang med at spule. Det var herligt at staa i Stævnen og se Skumsprøjtet for neden og den klare blaa Himmel for oven, og Solen ødslede med sit rige Væld af Straaler, som tegnede Regnbuefarver i Bølgerne, naar de brødes. Omsider havde jeg faaet spulet, Tøjet stuvet hen, og Kogegrejterne sat paa Plads. Imedens passede Høffner Motoren og styrede, det var jo endnu kendt Farvand, for kun 3 Dage siden havde vi været samme Vej, nemlig til Klakring. Trelde Næs med sine ejendommeligt formede, forblæste og ensomt staaende Træer passerede vi Klokken godt 1.

Kursen sattes nu efter Andkjær Hage, og vi slap godt over Revet, som strækker sig langt ud til Søs. Om Styrbord havde vi i det fjerne Æbelø, og Endelave helt ude i Kimmingen. Om Bagbord havde vi det smukke Kystparti, hvilket Syn vi rigtig nød. Vi stemplede videre over Sandbjerg Vig, kastede et langt Blik ind til Juelsminde og fortøjede ved en Bundgarnspæl inde under Skoven ved Ashoved Klokken 3¼.

Noget før vi naaede ind under Landet, havde jeg tændt Primus og stillet den i Læ af Kahytten lige foran Døren. Paa Ruffet laa Søkort og Kikkert, og da nu Høffner kom og vilde se paa Kortet, tog han sig ikke i Agt for Primus; men skubbede til den saa Primus, Kartoffler og det næsten kogende Vand flød ud over Dørken. Jeg skælte ud, kunde han ikke se sig for, han var maaske

Motorbåden, som beretteren og hans kammerat, Sigfred Høffner, var på lysttur i. Ved rorpinden ses Sigfreds far, formodentlig bådens ejer. *The motor boat which the narrator and his friend, Sigfred Høffner, went for a cruise in. At the rudder is Sigfred's father, who was probably the owner of the boat.*

ikke vaagen endnu, skønt det var hen paa Eftermiddagen; men han havde maaske ligget vaagen den foregaaende Nat og ikke kunnet sove af lutter Spænding, for hvad der ventede ham. Han lo bare af mig! Naa, jeg fik atter samlet det hele op, og et Stykke Tid efter var Kartofflerne kogte. Vi havde et Par smaa Ænder med, som vi skulde varme, de vare Resultatet af en Jagtudflugt, dem fik jeg nu sat over Ilden, saa de kunde blive varme. Atter skulde der ses paa Kortet, samme Scene gentog sig. Kasserollen væltede, Ænder og Sovs paa Dørken. Høffner paa Flugt hen til Roret, og jeg skældte ud, medens jeg samlede Ænderne op. Al Sovsen var spildt, jeg maatte saa lave noget Smørsovs i Stedet for. Kartofflerne havde jeg nu ogsaa faaet kogt, og de var gode og møre, vi kunde nu give os i Lag med Middagsmaden, det første Maaltid om Bord. Det smagte os fortræffeligt. Vi laa dejlig i Læ, og vi dasede rigtig i en Times Tid, medens vi udmaalede os den herligste Tur op langs Jyllands Østkyst til Halvøens Hovedstad: Aarhus.

Klokken 5 kastede vi los, og Turen gik videre med Kurs efter Horsens Fjord. Klokken 6 ankom vi til Snaptun og fortøjede ved Anløbsbroen agten for et Par Fiskerkvæser. Vi entrede straks Broen. Høffner vilde have Kravetøj og Strømper paa; men det modsatte jeg mig paa det kraftigste, med bare Ben i Skoene gik vi saa i Land og op i Købmandsgaarden, hvor vi købte nogle Postkort, som skulde sendes hjem. Postbaaden var desværre afgaaet, men i vor Nød, fik vi hjælp af en Herre, antagelig Agent, som lovede os at tage Kortene med til Horsens og afsende dem derfra. Vi erfare-

de senere, at de var ankomne til Bestemelsesstederne, saa vi er Herren Tak skyldig, selvfølgelig havde vi først takket ham; men det sker jo desværre ofte, at saadanne Ærinder glemmes. Vi købte en Øl og gik ned til Strandbredden, hvor vi nød Øllet og Udsigten til den lige over for liggende Ø, Hjarnø, hvis Kirketaarn hæver sig op over de omliggende Huse, jeg havde Lyst til at komme derover, men det blev ikke til noget.

Jeg gik en Tur langs Stranden til begge Sider, men blev begge Steder standset af et hvidt Skilt med grimme, sorte Bogstaver: "Adgang forbudt". Høffner tog sig imens en Skraber i Græsset. Vinden er flovet meget af, siden vi kom til Snaptun, jeg er nu atter kommet ned til Stranden og fundet Høffner liggende i noget stridt Græs, sovende alt det bedste han kunde. Jeg havde Mas med at faa ham vækket; men omsider lykkedes det, og vi drev ned mod Baaden for at spise til Aften.

Paa Broen kom vi i Snak med nogle Fiskere, og da disse fortalte, at de havde skudt et Par Ænder, fik Høffner travlt, nu var han lysvaagen, ikke mere Søvnig og ugidelig, i et Par Spring var han nede i Baaden fik fat i Blæselampen, og medens han fyrede op, maatte jeg smøre Aftensmaden til ham. Den skulde spises under Vejs. Jeg fik ham dog overtalt til at spise Maden i Ro, hvor vi var, men han var dog helt syg af Længsel efter at komme ud.

Klokken 8 $\frac{1}{2}$ afsejlede vi fra Snaptun. Vi sejlede nu rundt uden for Hjarnø og Alrø i 1 $\frac{1}{2}$ Time og forsøgte at komme Ænderne paa Skudhold. Jeg havde overtaget Styringen, medens Høffner stod parat med "Sky-

deren". Der var nok af Ænder, men de lettede alt for tidligt, og Klokken 10 $\frac{1}{4}$ ankrede vi under Gyllingnæs for Natten. Vi var blevne en Del snavsede om Hænderne ved at tage paa Motoren og Haandtagene til Skruens Udløsning, vi skulde saa vaskes i Saltvand, og vi var ikke glade derfor, naa, omsider blev vi da nogenlunde rene, men det er jo ærgerlig at staa saa længe for at blive ren. Inden vi gaar til Køjs, skal vi have noget Rødgrød, men ak, Mælken er sur, saa vi lader det gaa uden Bords.

Her er dejligt. Medens Duggen lægger sig vaad og klam paa Baaden, tager Høffner sig en lille Dans til en selvkomponeret Melodi rundt langs Karmen. Jeg staar ved Kahytten og skriver i min Dagbog. Aftenen er vidunderlig. Solen er gaaet ned, og Himlen staar ren og fri for Skyer og er aldeles purpurrød. I dette Purpurtæppe findes dog en lille Rift, hvorfra det straalere og funkler som fra det reneste Guld. Landets Silhouet staar mørk og dystert imod den smukke Aftenhimmel, og man aner kun ved de lysere og mørkere Skygger, der findes i Terrænet, hvorledes Landet bugter sig.

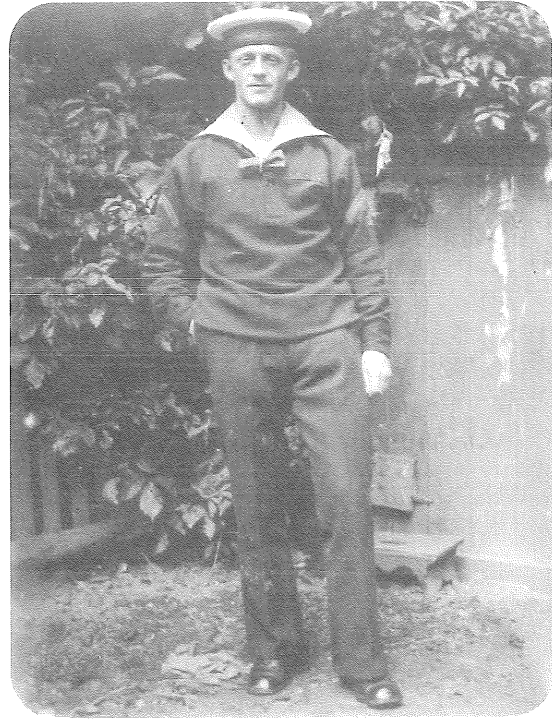
Ude fra Fjorden lyder Maagernes hæse Skrig ind til os, de virker disharmoniske i den stille Aften, hvor man kun hører et sagte Brus inde fra Skoven og Insekternes Surren. Og saa hører vi en Motors taktfaste Stønnen, men Baaden kan vi slet ikke se, er det Fiskere som skal ud til deres Arbejde, eller er det glade Mennesker der ligesom os skal på Tur. Inde fra Hjarnø og Alrø glimter Lysene ud til os, og Æbelø, og Vestborg Fyr paa Samsø sender deres Lys ud over Vandet til Vejledning for dem, som sej-

Sigfred Høffner som marinesoldat. (Foto 18/8 1918.) *Sigfred Høffner when he was a seaman. (Photo August 18th 1918).*

ler om Natten. Klokken er nu henved 11., og jeg giver mig i Færd med at rede Køjerne, saa vi kan komme i dem, og snart efter sover vi ind, dog forinden har vi ligget og sludret om den dejlige Dag, vi har haft, og vi udmaler os i Tankerne de følgende 4 Dage.

Næste Morgen vaagnede vi, trods alle gode Fortsætter om at staa tidlig op, først Klokken 8. Vi stod op og gjorde Toilette og spiste en solid Frokost. Vi kunde nu ved det klare Dagslys rigtig betragte Landskabet, som Aftenen før var noget mere udvisket. Vi laa lige uden for Skoven som her strakte sig helt ned til Stranden, lige i Skovkanten laa et lille gult malet Hus og der uden for var en lille Havn som vi dog ikke kunde komme ind i. En Fisker stagede sig ud i en Pram til nogle Baade som var fortøjet ved nogle Pæle. Vi hilste paa ham. Til venstre for Skoven, ind mod Horsens, var der kornfyldte Marker. Det var et smukt Stykke dansk Land.

Vi kom først derfra Klokken 9½ og sejlede videre langt Kysten op til Hov, hvor vi ankom Klokken 11½. Vi løb ind i Havnen og jeg gik op i Byen for at faa noget Vand og Mælk. Da jeg kom ind ad Molen saa jeg til venstre Baadebyggeriet, der var dog næppe meget at bestille. Jeg gik langs Havnen et kort Stykke og drejede saa til venstre og gik op af Gaden eller Vejen, hvad den nu skal kaldes. Jeg spurgte en Kone hvor jeg kunne købe noget Mælk og ef-

ter nogen Søgen fandt jeg ogsaa et Udsalg, hvor jeg fik Mælk. Vand fik jeg ogsaa og gik saa om Bord, men da vi syntes, at vi havde faaet for lidt Vand, gik jeg af Sted igen og kom nu ind i et større Hus, jeg gik bag ind og kom i et stort Køkken, hvor jeg traf en Kone, som gav mig Lov til at tage alt det Vand, jeg vilde have. Henne paa Komfuret fik jeg Øje paa et Par mægtige Gryder med Kartoffler i, og da Kartofflerne, som jeg lavede til den foregaaende Dag, ikke vare rigtig gode, jeg tilstaar det ærligt, spurgte jeg ud og fik saa Besked. Jeg skyndte mig ned til Baaden, hvor Høffner trippede rundt af Utaalmodighed. Efter ½ Times Ophold sej-

lede vi videre og saa ivrigt efter "Prikkerne", som angiver Sejlløbet, for vi havde Erfaring for at vi kunde løbe på Grund, baade ved Andkjær Hage og Gyllingenæs, hvor vi havde taget Bunden, vi gik saa langt ind for at forkorte Vejen, men da vi sejlede med mindsket Fart og vel vidste, hvad vi gjorde, vil vi dog ikke beskyldes for at være "Aalestangere" eller lignende pæne Ting. Efter at have sejlet en Times Tid ankrede vi ved 1' Tiden under Kysten ud for en Landsby, som hedder Rysing, for at spise til Middag, vi fik Koteletter og Rødgrød. Denne Gang var Kartofflerne bedre. Vi var her til Klokken 2½ da vi atter lettede, nu var Maalet for vor Tur, Aarhus, jo ikke saa langt borte. Noget efter at vi havde lettet, opdagede vi en lille And, og der blev straks truffet Forberedelse til Jagt paa den. Der var noget Sø, saa Anden var ikke let at faa Øje paa, naar den kom op efter at have været en Tur i Dybet. Efter et Par Skud fik vi den dog og fiskede den op med Ketcheren. Vi sejlede nu videre Langs Kysten og kom forbi Moesgaard, Ørnereden og Varna. Skoven rækker her helt ned til Kysten, og denne er overordentlig smuk og male-risk. Vi sejlede tæt inde under Kysten og kunde i Kikkerten ret betragte det fri og muntre Badeliv som udfolder sig her. Vi saa ogsaa en Afdeling af de Aarhus Dragoner holde Øvelse paa nogle Marker og senere ride langs Stranden ind mod Aarhus. Da vi var ud for Varna opdagede Høffner, at Kølerøret lækkede oppe ved Brænderspidsen, dog vi kørte videre og kunde jo først reparere i Havn, da her var for meget Sø, til at vi turde standse. Ud for Aarhus Havn saa vi ogsaa et Par Ænder, som vi ogsaa forsøgte

at skyde, men ikke fik, da vi længtes efter at komme i Land og strække Benene.

Klokken 4½ løb vi ind i Aarhus Havn og løb op forbi Lystbaadene og fortøjede paa Siden af en hollandsk Kuf, der lossede Træ. Vi saa nu Kølerøret efter. Kraven var brækket af, men vi fandt paa Raad, snoede noget Sejlgarn om Enden, kom godt med Mønie paa og skruede det sammen. Vi prøvede at trykke Vand gennem Røret med Pumpen, og det viste sig, at Samlingen var tæt. Nu holdt vi rigtig Stovvask og klædte os om, hvilket gik efter Tur, da vi ikke saa godt kunde staa uden for Kahytten og klæde os om, fordi der ikke var ret langt over til Molen, hvor Folk promenerede. Der var ogsaa kneben Plads inde i Kahytten, men vi kom dog godt i Tøjjet, sprang over Rælingen paa Kuffen og op paa Molen og havde saa fast Grund under Fødderne.

Vi gik nu op gennem Byen, forbi Teatret og Domkirken og op ad Strøget, hvor vi gik ind i en Automatkafé og købte en Spids. Da vi havde drukket den, syntes vi, da vi fik Øje paa en Plakat, hvor der stod: "Jordbær med Fløde", at vi trængte til det, og saa bestilte vi det og nød det med Velbehag. Efter at have siddet der et Stykke Tid, gik vi videre op til Høffners Bekendte, en Togbetjent Schmidt, som boede i Nr. 10 paa tredie sal.

Vi kunde ikke komme op af Hovedtrappen, fordi der var malet og gik derfor op af Køkkentrappen, bankede paa og blev meget gæstfrit inviteret indenfor. Anden, som vi havde skudt, havde vi med og afleverede den. Jeg husker, at jeg var rædsom sulten og længtes frygtelig efter at faa lidt at spise, saa jeg var meget glad da vi efter et Par Timers Forløb skulde spise til Aften. Jeg lod

da ogsaa Maden vederfares al Retværdighed, den var udmærket. I Mellemtiden sad vi og saa paa nogle smukke Billeder fra Italien, hvor Hr. og Fru Schmidt havde været som Repræsentanter for D.S.B.'s Afholdsforening. Vi blev tilbudt Natlogi, som vi, i Særdeleshed Høffner, modtog med Glæde, da det var noget haardt at ligge i Køjerne. Efter at have spist til Aften gik Høffner og

jeg en Tur ud gennem Kolonihaver til "Friedheden" et Forlystelsessted der ligger i en lille Skov uden for Aarhus. Her hilste vi paa Smed Andersen, som nu var paa Statsbarnernes Værksted her i Aarhus. Vi gik inden for Indhegningen og forlangte et Par Kopper Kaffe, som vi nød, medens vi hørte paa Musikken. Klokkeren 11, gik vi derfra og Klokkeren 11½ var vi hos Schmidts igen, hvor Fruen ventede os med Kaffe. Klokkeren var omkring 1 inden vi kom til Sengs. Vi var jo noget trætte af Dagens Oplevelser og sov derfor udmærket.

Motorbåden i fuld fart. *The motor boat at full speed.*

Næste Dag, Torsdag, kom vi først op Klokken 8 og efter at have gjort os i Stand til at gaa i Byen og drukket Kaffe gik vi en Tur gennem Byen og ned til Havnen for at se til vort Fartøj. Kuffen var afsejlet om Morgen, og Baaden laa nu paa Siden af et Fiskerfartøj. Vi var nede om Bord, men der var intet rørt, alt var, som da vi Aftenen før, havde forladt det. Vi gik nu atter op i Byen og gik ind i Domkirken for at bese denne. Det der særlig tiltrak sig vor Opmærksomhed var selvfølgelig nogle kunstfærdigt udførte Smedejernsgittre og Laager. De er overordentlig smukt udførte, og man maa beundre de Smede, som har udført disse Arbejder, som, saa vidt jeg husker, stammer fra omkring 1650. Vi købte nogle Postkort før vi forlod Kirken, og gik derfra til "den gamle Borgmestergaard", som vi desværre ikke kunde komme ind i, da det ikke var Besøgstid. Udenom Gaarden er anlagt en stor Have eller rettere Park, som er meget smuk. Klokken 12½ var vi atter hos Schmidt og fik Middagsmad og efter at have spist denne, tog vi under mange Taksigelser Afsked med Fruen, Hr. Schmidt var ude at køre. Naar vi mindes denne Tur, vil vi altid huske den store Gæstfrihed, som Schmidts viste os. Da vi kom ned paa Torvet, var der Musik, og vi kunde ikke modstaa Fristelsen til at blive og høre et Par Stykker, desuden var der mange Folk og Høffner mente at han muligvis kunde komme til at hilse paa nogle Bekendte. Det viste sig ogsaa, at det slog til.

Vi gik nu ned om Bord og fyrede op, vi maatte dog først noget længere ind i Havnen for at komme til en Skibsprovianteringsforretning, hvor vi kunde faa Petro-

leum og forskellige Smaating. Paa Vejen bemærkede jeg blandt Lystfartøjerne en norsk Kutter. Efter at have provianteret afsejlede vi Klokken 3¹⁰ med Kurs efter Samsø. Det var Havblik, Solen straaede fra en skyfri Himmel, og det var brændende varmt, og saa snart vi var uden for Havnen, kastede vi de overflødige Klæder. Jeg havde i Aarhus købt et Hefte af Maanedes-Magasinet og gjorde mig det nu mageligt paa den ene Toft og lagde mig til at læse, Høffner styrede og vi var begge helt sløve af Varmen og jeg lige ved at falde i Søvn. Pludselig fløj Høffner op, han havde i Retning af Sletterhage faaet Øje paa Ænder. Masser af Ænder, i tusindvis. Jeg maatte, hvor nødig jeg vilde, op og til Rors, mens han gjorde Bøssen klar. Vi saa ogsaa Sæler, før de dykkede, hævede de sig højt op af Vandet og forsvandt saa roligt, de var ikke til at komme paa Skud. Da vi havde sejlet noget rundt og skudt efter Ænderne og faaet et Par Stykker, gjorde jeg Strike, Vejret var saa smukt, og Naturen saa fredfyldt, at jeg syntes det var Synd at dræbe, at skyde efter et værgeløst Dyr. Jeg tog derfor atter min Bog satte mig ind i Kahytten og lod Høffner passe det hele. Efter nogen Tids Forløb holdt han dog op, men jeg kunde se paa ham, at han var ikke tilfreds med Affæren. Vi sejlede nu videre efter Samsø's høje Banker, men ændrede efter nogen Tids Forløb Kursen efter Tunø Kirketaarn. Om Bagbord havde vi de høje Banker inde paa Samsø, de skinnede i alle mulige Farver, grønne, gule, brune og var inddelt i regelmæssige Rektangler.

Af Tunø saa vi kun 2-3 høje Punkter og vi holdt lige ned paa dem, stadig saa vi Masser

Tosmakkejollen STØT ved bro i Lillebælt. I mørkt tøj ses Peter M. Schmidt, som byggede jollen før han blev havnefoged. Drengen er hans søn Knud, som har skrevet beretningen. (Foto omkring 1910).
The sailing smack STØT by a jetty in the Little Belt. (Photo about 1910).

af Ænder. Da vi kom nærmere til Tunø, saa vi et langt Rev strække sig ud fra Øen. Vi maatte uden om det for at komme ind til Havnen. Det vilde være rart i en Storm at komme til at staa der. Klokken 8 kom vi ind i Tunø Havn og fortøjede lige inden for Indløbet agten for en lille Jagt, som laa med en Ladning Kul. Paa Siden af Jagten laa en større Halvdæksbaad med et lille Selskab paa 3 Herrer om Bord. Vi gik om Havnen og ud efter Revet til og tog os her et forfriskende Bad. Efter at det var besørget gik vi op ad Byen til og kom først til Mejeriet, gik videre og kom op gennem Byen og op til Kirken. I Kirketaarnet er indrettet et Fyr, det er sikkert det eneste Kirketaarn, som paa denne Maade er taget i det praktiske Livs Tjeneste. Da vi gik tilbage var vi inde i Købmandsbutikken og købte et Rugbrød og nogle Prospektkort. Da vi kom ned til Havnen, var der samlet en halv Snes Dreng, som med stor Interesse saa os lave vor Aftensmad til. Flere af dem, ja maaske alle, har sikkert ønsket at tage med os paa vor videre. Færd. Jeg ved jo fra mig selv som Dreng, hvorledes man sad og lyttede til Onklernes Fortællinger om Ture i deres Smaajoller til Flensborg, Fejø og ud til Endelave og Samsø, og jeg ønskede: "Gid du dog snart var stor nok til at være med paa saadanne Ture".

Klokken 9½ afsejlede vi med Kurs efter Sælvig, det var ganske stille, ikke et Vindpust krusede Vandets Overflade, og medens Aftenhimlens ildrøde Farve efterhaanden afløstes af Sommernattens dæmpede Farver, gled vi af Sted over mod Samsøs Kyst. Da vi nærmede os denne var det fuldstændig mørkt, og der skinnede kun et

Par Lys ud til os, intet Fyr viste Indløbet til Sælvig Havn. Vi havde først besluttet at ankre, men opdagede saa et kort Stykke om Bagbord flere mørke Pletter, vi holdt ned paa dem, og det var Sælvig Havn, hvori der laa en Muddermaskine, vi halede hen paa Siden af et Stykke Læmole og fortøjede der. Ved 12-Tiden, efter at have klarer lidt op, gik vi til Køjs. Vi kunde nok mærke Forskellen paa nu og den foregaaende Aftens bløde Senge, men man maa jo selvfølgelig lide under den indskrænkede Plads, og forresten var vi jo ikke gamle svage Mænd, men et Par unge Mennesker der nok kunde taale noget.

Fredag, d. 28 var Høffner oppe Klokkeren 6, jeg hørte det knap og sov videre til Klokkeren 8, da jeg stod op og blev meget forundret ved at se, at vi var forhalet. Vi laa her i Skyggen, og Baaden var helt fugtig af Duggen. Jeg fik lidt Tøj paa og sprang op paa Molen, hvilket var temmelig besværlig, da den var meget høj. Inde i Havnen laa Muddermaskinen og skrabede den ene Skovl Grus efter den anden op i sig, da den var lastet, sejlede den ud med Lasten og tømte denne. Jeg kunde ikke se noget til Høffner, og efter en lille Tur langs Kysten gik jeg om Bord og begyndte at lave Kaffe til os. Nogen Tid efter kom Høffner, han havde, medens jeg laa og spildte den dejlige Sommermorgen med at sove, været ude at bade derefter Solbad og til Slut været en Tur inde paa Øen.

Efter at have spist Frokost og drukket Kaffe gik vi begge op i Land og kom til nogle Smaahuse, i det ene af disse købte vi nogle Margarine, Rugbrød havde vi rigelig af, vi var godt forsynede fra Tunø. Endelig

Klokken 10 kom vi af Sted og sejlede først langs Samsøs Kyst, som ikke her har nogen særlige Mærkværdigheder. Vi satte saa Kursen efter Endelave, og det gik roligt og støt fremad i et Par Timers Tid. Vi saa flere Ænder, men der blev ikke drevet Jagt efter dem. Klokken 12½ fortøjede vi ved en Bro paa Endelave. Broerne her bestaar kun af een Række Pæle ovenpaa hvilke der er fastspigret en Planke som bugter sig op og ned, fordi Pælene ikke har samme Højde. Ved den yderste Ende af Broen er en trekantet Platform af ganske tynde Brædder. Til at holde sig fast i er der er Rækværk, som staar skraat ud fra Pælene og omtrent er i Højde med Skulderen. Broerne er noget primitive, men Skaden kan jo ikke blive saa stor, hvis der kommer Is eller Storm. Broerne er ikke ret lange, idet Bunden nogle faa Meter fra Strandkanten skraaner betydeligt nedefter. Vi gik ind af Broen og et Stykke langs Stranden, hvor vi kastede Resten af vort Tøj og gik i Vandet. Helt inde ved Stranden var der fuldt af Rullesten og de var ikke behagelige at gaa over, men der udenfor fandtes den dejligste Sandbund, og det var med stort Velbehag at vi tumlede os i det friske, dejlige Søvand. Bag efter var vi oppe i Græsset med vort Tøj, og heri tog vi saa Solbad. Klokken 1¼ forlod vi Endelave og satte Kursen efter Æbelø Fyrtaarn, om Bagbord havde vi Vestborg Fyr paa Samsø. Jeg havde kun Skjorten paa og Høffner laa med slet intet paa henne agter og jeg styrede, jeg sad i Skyggen af Kahytten og gispede af Varme, stille var det og Solen sendte sit rige Væld af Varme ned over os. Paa Vejen passerede vi en Lystbaad, men vi holdt os beskeden fra den. Ef-

terhaanden som vi nærmede os Æbelø blæste det op, men vi løb ind i Læ af Øen og Baaden op paa Stranden. Jeg trak Strømperne af og vadede i Land og tog Ankeret med og kastede det i Strandkanten. Bagefter kom Høffner og vi gik hen til nogle i Nærheden værende store Sten og klædte os af og gik atter i Vandet, det er dejligt en Gang imellem at blive afkølet paa en varm Dag. Vi tog efter Badet Solbad, men kunde daarligt holde os i Ro, vi fik fat i et Par lange Grene og sloges saa med dem. Det gjorde ondt, naar vi traf hinanden, og faldt vi saa i Marehalmen, gjorde det kun ondt værre. Da vi blev kede af det, gik vi paa Opdagelsesrejse, lige som om vi var strandet paa en øde Ø. Jeg havde dog en Skjorte paa, mens Høffner var i Adamskostume. Det lignede nærmest en Urskov, vi var komne ind i. Træerne var ikke høje, Stammerne bugtede sig i de mærkeligste Faconer, knudrede og fulde af de mærkeligste Udvækster var de. Paa Skrænterne ud mod Vandet var Træerne endnu mindre, de ligesom krøb op af Skrænterne og luede alle mod Øst som Følge af den haarde Vestenvind. Imellem Træerne skimtede vi en Gaard og fandt det nu ikke raadeligt at fortsætte, det vilde jo ikke have været rart at møde Folk, de vilde have anset os for gale. Vi gik ned mod Stranden og trak lidt Tøj paa og gik saa hen mod Baaden. Den laa krænget lidt over paa den ene side og laa sikkert paa Grund. Jeg vadede ud og kom heldigt ombord. Høffner gik det ikke saa godt, han gled paa Stenene og faldt med det Tøj, som han havde paa, og det han havde paa Armen, saaledes at det blev helt vaadt. Der var ikke andet at gøre end at

trække Tøjet af og lade Solen tørre det. Dette blev gjort. Værre var det at faa Baaden af Grunden, den stod temmelig fast, jeg lagde et Par Aarer tværs over Baaden saaledes at deres Ender rakte ud over Karmen. Jeg krøb derud og krængede Baaden yderligere over og ved forenede Anstrængelser lykkedes det os at komme af Grunden.

Klokken 5 satte vi Motoren i Gang og sejlede mod Bogense. Jeg stod og styrede, mens Høffner var optaget af at passe paa sit Tøj som laa til Tørring. Baaden rullede en Del, vi havde Søen paa Siden. Solen skinne og vi blev godt røde i Huden. Flakket strækker sig langt ud, og vi maatte styre længere ud for ikke at løbe paa Grund. Vi fandt Renden ind til Havnen og styrede nu ind i denne, Havnen er meget lang og smal og der er kun Bolværk paa den ene Side. Vi løb langt op i Havnen og fortøjede paa Siden af Motorbaaden ANNA, Klokken var da 6¼.

Vi gjorde Toilette og gik saa op gennem den lille Bys Gader med deres toppede Brosten. Vi var dygtig sultne og fandt ind paa Afholdshotellet, hvor vi bestilte en varm Ret. Efter at have spist og læst nogle Aviser, maatte vi jo ud og se paa Byen. Vi fandt ud i Fredsskoven, hvor vi gik lidt om og fandt der en Restauration. Vi var frygtelig mishandlede af Solen, Kravetøjet gnavede paa Halsen og irriterede Huden i høj Grad, vi trak vore Lommetørklæder ned omkring Halsen, det lindede lidt. Overalt paa hele Kroppen prikkede og sved det, det var næsten uudholdeligt. Især var Høffner meget medtaget, og han lagde sig ned paa Skovbunden mens jeg satte mig paa en

Bænk. Pludselig lød Musikkens Toner over til os fra Restaurationen. Jeg rejste mig møjsommeligt og gik alene derover, der skulde være Bal og stadig kom der Balgæster, muntre og leende kom Børnene ledsaget af deres Forældre og der kom unge Herrer med lyst Sommertøj paa, med Stokken slog de til Blomsterne, som stod langs Vejkanten, saa de brudte og med knækkede Stængler faldt til Jorden. Der kom en Flok Ungpiger, fnisende og hviskende stak de Hovederne sammen og betroede hverandre de smaa søde Hemmeligheder, som unge Damer i Almindelighed gaar og gemmer paa. Smukke var de, som de kom gaaende henad Skovstien i deres lyse Dragter; glade over at komme til at valse en Aften ude i Skoven. Jeg gik nu hen for at faa Høffner til at gaa med hen og se paa Dansen og høre paa Musikken. Folk var be-

gyndt at skæve saa mærkelig efter ham. Han vilde nødig rejse sig, men omsider fik jeg ham op og vi listede hen til Restaurationen, hvor vi nød et Glas Øl, medens vi sad og betragtede Folkelivet. Ved 10-Tiden listede vi langsomt ned til Baaden, hvor vi gjorde Køjerne i Stand og lagde os for at komme til at sove, men det kneb for vi var frygtelige ømme i hele Kroppen, omsider faldt vi dog i Søvn, men inden det skete, hørte vi Regnen tromme paa Ruffet, det gode Vejr var forbi, vi fik det at mærke den næste Dag.

Egentlig skulde vi have været i Fredericia allerede Fredag Aften hvis det var stille Vejr, for saa skulde Høffners Fader ud at

STØT i Fredericia havn.

The STØT in Fredericia harbour.

skyde om Lørdagen, men da det jo som fortalt var begyndt at blæse Fredag Aften, udsatte vi Afrejsen fra Bogense til tidlig Lørdag Morgen, hvis Vejret var godt. Vi var ogsaa vaagne tidlig Lørdag Morgen; men da det blæste lagde vi os rolig ned for at se Tiden an. Ved 8. Tiden stod vi op, ømme i alle Ledder, fik lavet Kaffe og efter at have gjort Toilette og drukket Kaffen afsejlede vi. Straks da vi kom ud af Havnen mærkede vi Søen og jeg gik ind i Kahytten for at stuve alt godt fast. Søen blev højere og højere og sendte en hel Regn ind over os. Vi gik lige mod Søen lige med Trelde Skov for at komme i Læ. Baaden arbejdede haardt i Søen og Bølgerne slog med dumpe Slag mod Forskibet, jeg kunde rigtig høre det, som jeg sad der inde i Kahytten. Høffner var til Rors. Motoren hikkede et Par Gange, men heldigvis blev den ved med at gaa. Det blev værre og værre med Søen og pludselig opdager vi at Svinghjulet begynder at slynge Vandet rundt. Vi har ikke faaet saa meget Vand ind fra oven, saa det kan staa saa højt, altsaa maa vi have en Læk. Saa opdager jeg, da jeg kommer ind i Kahytten, at der ogsaa er Vand og nu kommer det ogsaa op gennem Bundbrædderne midtskibs. Baaden har før været brugt til Fiskeri og har endnu Resten af Dammen tilbage, den øverste Del af denne, Kassen, er fjernet og i den Aabning som saa er fremstaaet er lagt et Par løse Brædder. Vi slog først nogle Søm i disse Brædder for at holde dem fast, da vi troede at der var gaaet nogle Propper løse. Dernæst fik vi fat i en Spand og nu skiftedes vi til at øse og pumpe og styre. Med den ene Haand maatte man styre og med den anden pumpe, det var en anstrengende

Stilling for der var temmelig langt mellem Rorpind og Pumpen. Situationen var ikke saa behagelig, for der var ikke et Skib at se, og vi var vel 1½ Mil fra Land. Dog vi arbejdede os langsomt fremad og kom nærmere til Land, Søen blev roligere og endelig ved 11-Tiden løb vi Baaden helt op paa Stranden under Trelde Skov, vi øste nu Baaden til dels læns, saa vi kom meget langt ind. Vi var meget glade over, at Faren nu var overstaaet og at vi havde vort saa omtrent paa det Tørre. Da vi fik Baaden helt læns og fik Bundbrædderne bort kunde vi se Vandet staa som smaa Springvand op mellem Naaderne, det var Klinkerne, som vare sprungne. Vi tættede saa godt vi kunde med Tvist, som vi stak ned med en Kniv. Efter at have gjort dette, stagede vi atter Baaden ud og skulde have Motoren sat i Gang. Da Høffner skulde tænde Blæselampen og varmede den op med Sprit og da han tændte det stak han samtidig Ild i sin Haand, hvorpaa han havde spildt noget Sprit. Vi fik dog hurtigt Ilden slukket, og vi fik Brug for det som Læge Lund havde lært os om lettere Brandtilfælde. Vi kom Olie og Mel paa, og det dulmede Smerterne. Vi fik nu Motoren i Gang, og saa gik det atter fremad forbi Hyby-Lund og Skanseodden med Buhls Monument. Jeg øste stadig, mens Høffner passede Ror og Motor. Da vi kom ind i Havnen hentede Høffner sin Far, og vi lossede vor Bagage op paa Broen. Høffners Moder kom ogsaa til, og de var glade ved at se, at vi var komne velbeholdne hjem. Efter at have lossat, trak vi Baaden hen til Beddingen, og der blev den saa halet i Land. Nu gik jeg ogsaa hjem, og Fader og Moder var helt overraskede ved allerede at se mig,

de havde ikke ventet os hjem før om Aftenen. Havde Vejret været mindre stormfuldt var det Meningen, at vi vilde have aflagt Vejle Fjord et Besøg. Nu maatte det vente til en anden Gang.

Næste Dag blev Baaden klinket af Baadebyggeren og det var ikke ganske faa der blev sat i, ogsaa henne ved Stævnørøret var Baaden læk.

Saaledes endte denne Tur, der var begyndt i straalende Solskin og som holdt sig indtil den sidste Dag, der stod i Stormens Tegn og nemt kunde være endt paa en uheldig Maade.

En dejlig Tur var det, kun var det Skade, at den ikke blev foretaget i Sejlbaad; men Motorbaaden har jo den Fordel, at man omtrent nøjagtig kan bestemme Tidspunktet for at være et bestemt Sted, af Mangler er der, at man har den stadige taktfaste Støj af Motoren at høre paa og den er sandelig ikke behagelig at høre paa i flere Dage, og saa bliver man mere snavset i en Motorbaad. Denne Tur vil vi længe mindes med Glæde, dels fordi det var en velgørende Modsætning til de travle Dage før Eksamen, og dels fordi det var nye smukke Egne af vort Fædreland, som vi saa i den danske Skærsommers Belysning.

Anden Del. Jeg mindes - - -

Det havde regnet hele Dagen, rigelig trist og ensformig var Dagen gaaet, man kunde kun holde sig indenfor, aldeles ikke tænke paa at komme ud at sejle. Hvor er disse regnfulde Sommerdage dog kedelige, man har slet ingen Lyst til at tage fat paa noget som helst, længes kun efter, at Regnen skal holde op. Jeg havde for nogle Dage siden

lovet Oskar at tage ham med paa en Nattur, og det var denne, som nu skulde finde Sted. Natten mellem Lørdag og Søndag en eller anden Dato i August 1916, jeg husker ikke nu Datoen, men hele Turen husker jeg tydelig, fordi vi var udsat for baade Regn og Tørvejr.

Det havde altsaa regnet Dagen igennem indtil omkring Kløkken 5, da det blev Tørvejr, dog var Himlen endnu overtrukket og det saa ud til mere Regn. Oskar kom ved denne Tid og spurgte, om vi saa skulde af Sted. Jeg mente det ikke, for Vejret saa ikke indbydende ud. Han vedblev dog at plage og hvem kan modstaa et saadan Par bedende Drengøjne, og jeg kom til at tænke paa, at saadan havde jeg ogsaa selv staaet og ventet. Naa, jeg lovede saa, at vi skulde tage ud, og glad blev han, ud af Døren for han og hjem for at få sin Moder til at pakke Klunset sammen. Ogsaa jeg fik Mor sat i Gang med at gøre mine Ting i Stand, selv begyndte jeg at bære Kogegrej og Sejl ned til Baaden og gøre denne klar.

Ved 6½-Tiden var vi klar til at sejle, kastede los og kom ud af Havnen. Vi havde ikke glemmt Olietøjet, og det viste sig ogsaa, at vi fik godt Brug for det. Vi havde kun sejlet et Kvartertid, Vinden var Nordvest, og der var kun lidt af den før Regnen kom, ikke en rigtig frisk Byge, men denne stille Regn der kan være ved i mange Timer, saa Udsigterne var jo ikke lyse. Dog vende om efter at vi nu var kommet af Sted, kunde der slet ikke være Tale om, vi fortsatte og listede op langs Erritsø Land til Lyngs Odde og stadigvæk holdende os saa nær Kysten som muligt, for ikke at komme ud i den modgaaende Hovedstrøm, men blive i Bagvan-

STØT i Lillebælt med havnefoged Peter M. Schmidt ved roret. *The STØT in the Little Belt with harbour master Peter M. Schmidt at the rudder.*

det. Her er det, at det ofte glipper for den, der besejler Lillebælt, der tages ikke altid tilbørligt Hensyn til Strømførholdene, og disse har en meget stor Indflydelse paa Sejlsadsen, især naar Vinden er løj eller naar man er til Kapsejlsads. Ved Snoghøj stod jeg over for at komme ind i Bagvandet eller Idvandet paa den modsatte Side af Bæltet, dog stadig holdende saa nær til Vinden,

som jeg kunde. Klokken var nu omkring 9, og Mørket faldt paa, Regnen holdt op og samtidig begyndte det at friske op, hvorfor jeg bjergede det forreste Topsejl. Vi talte noget om at staa ind til Kongebro, og det skulde vi alligevel have gjort, for saa havde der vanket varm Kaffe, som kunde have gjort godt ovenpaa al den Regn vi havde faaet. Snedker Andersen med MARGRETHE og Maler Nielsen med POLLY var taget af Sted om Eftermiddagen og lagt sig ind til Kongebro; men jeg troede, at de var da i det mindste naaet til Damgaard maaske

Fænø. Vi fortsatte altsaa og stænedede Strømmen saa meget, at vi fik den under læ Boy, saa den kunde sætte os over i Bugten ved Damgaard, hvor vi vilde ligge om Natten. Det var fuldstændig mørkt, ikke en Stjerne at se, kun Fyret ved Damgaard og saa Morilden i vort Kølvand. Vi havde intet Anker med, saa jeg besluttede at løbe ind til Broen ved Fyrhuset, men det viste sig, at der var for lidt Vand, saa det maatte opgives. Det var jo bælgmørkt, saa vi kunde intet se, hvorfor vi besluttede at løbe ned til Fænø og ligge der Natten over. Som tænkt saa gjort, og vi fik nu den herligste Slørsejlads ned til Fænø. Morilden lyste og skinnede langs Baadens Sider og vort Kølvand var et

På tur med STØT. I sommerhalvåret blev Lillebælts vande sejlet tyndt af familien. Man startede Kr. Himmelfartsdag og sluttede når brombærsæsonen var endt. *On a pleasure cruise with the STØT. During the spring and summer months the family ploughed the seas of the Little Belt, starting on Ascension Day and finishing when the blackberry season was over.*

Ildhav. Hvor kan disse Nature dog være betagende, man længes efter dem, føler sig draget til dem med en Kraft, der daarligt lader sig overvinde. Tillige er det meget belærende at sejle om Natten, man maa ofte, jeg maatte denne Nat, have paa Følelsen, hvorledes der skal sejles, nar man næppe kan se om Fokken staar fuld, at bedømme

Afstande er ogsaa vanskeligt, man tror sig langt fra Land, og i samme Øjeblik staar man maaske paa Grund, ligeledes lærer man Farvandet at kende, eller rettere man opdager om man kender det eller ej.

Ved 11½-Tiden naede vi ind i Fænø Sund og lagde os lige inden for Indsejlingen under Bøgetræerne. Hvor var her stille, over os saa vi Bøgetræernes mørke Kroner og øverst oppe Stjernerne, som skinde ned til os fra en Aabning mellem Skyerne. Vi skulde dog nu efter de overstandne Besværligheder have en god Kop Kaffe, inden vi skulde til Køjs. Jeg fik Primus tændt og Kaffen lavet, i Mørket var det vanskeligt at finde de forskellige Ting, men det gik dog, og vi drak Kaffen med stort Velbehag. Syd for Badehotellet saa vi en enlig Ankerlanterne lyse og mente, at det var nok fra MARGRETHE, det passede dog ikke. Efter at have drukket Kaffen gjorde vi klar til Natten, fik de unødvendige Ting bort fra Forskibet saa vi kunde ligge der, fik Masterne lagt ned og Sejlene bredt ud, saa at vi kunde sove der under. Omsider kom vi ned og sov saa godt til næste Morgen uden at blive vækket af Regnen.

Næste Morgen var det fint Vejr, klar blaa Himmel og frisk Vind. Efter at have gjort Baaden klar og spulet satte vi Sejl og stod saa omkring klokken 8 ud af Fænø Sund. Nede ved Damgaard kom nu POLLY og MARGRETHE, og da vi kom over til Hage-

nør Teglværk havde de krydset sig op til samme Sted, og vi fik en lille Sludder. De vilde dog helt ind til Julemærkesanatoriet, men vi vilde ind til Elvighøj. Vinden var frisket i, og jeg bjergede Topsejlet og sejlede nu kun for Undersejlene alene, derfor og dels fordi det var Kryds kunde jeg daarligt følge med, men sakkede lidt agterud. Det er jo haardt at tilstaa, men saaledes var nu Forholdene, og det er jo ogsaa en Kendsgerning at et eller to store Sejl trækker mere end flere smaa. Ved 11-Tiden var vi ved Elvighøj og spiste Frokost og gik op i Restaurationen for at faa noget at drikke. Vi blev der et Par Timer og satte saa Kursen mod Snoghøj for at faa fat i Misse. Vi fortøjede ud for Skovløberhuset ved Gals Klint for at drikke Kaffe, her begyndte det at regne, rigtig styrte ned i Strømme, saa vi maatte lave et Telt af Presenningerne og krybe ind under for at faa Kaffen i Tørvejr. Det blev ved med at regne, og vi satte saa Sejl for at komme hjem, anløb lige Snoghøj for at faa Misse om Bord, hun var kommet op med Damperen, og saa sejlede vi hjem og løb ind i Havnen Klokken godt 4.

Det var en Tur med rigeligt Regnvejr, men naar man ikke er bange for at blive vaad og har et godt Humør, saa kan man ogsaa faa noget ud af en saadan Tur. Vi fortrød det i det mindste ikke. Særlig Natsejladsen, efter at det var blevet Tørvejr, var dejlig.

Pleasure Cruises – Summary

The narrator is Knud Christian Schmidt, born in 1895 in Fredericia by the Little Belt. He grew up in a home which had a close relationship with the sea, both professionally and for pleasure. His father was a

boat builder and later harbour master, and the article describes both a ride in a motor boat together with a friend, and a sailing trip in the dinghy STØT which was built by his father in accordance with the local boat-building traditions.